

Aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Dhr. drs. W. Koolmees

Betreft: commentaar op conceptwet invoering extra geboorteverlof (WIEG)
Leiden, 19 maart 2018

Excellentie,

Het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) juicht het toe dat het kabinet voornemens is om het betaalde geboorteverlof voor partners en adoptieouders aanzienlijk uit te breiden. Wij zijn overtuigd dat alle leden van een gezin hiervan kunnen profiteren.

Graag maken wij gebruik van de gelegenheid om te reageren op het conceptwetsvoorstel voor de Wet invoering extra geboorteverlof (WIEG). Wij hebben daarbij de kinderrechten centraal gesteld nu het wetsvoorstel mede gebaseerd is op onderzoek waaruit blijkt dat meer betrokkenheid van de partner bij het pasgeboren kind in positieve zin bijdraagt aan de ontwikkeling van het kind, net als aan een betere zorg-werk balans bij beide ouders.

Op het gebied van de gelijke bescherming van het pasgeboren kind moet volgens het NJCM nog wel een extra stap worden gezet, met name richting minder vermogende gezinnen. Het NJCM licht dit als volgt toe: het wetsvoorstel creëert met artikel 4:2 een recht voor de partner van de moeder op geboorteverlof met behoud van loon van eenmaal de arbeidsduur van een week. Dit juicht het NJCM toe, net als de invoering van artikel 4:2a, die de aanspraak op 'Aanvullend geboorteverlof' vastlegt. Ten aanzien van artikel 4:2b 'Recht op en hoogte van de uitkering tijdens het aanvullend geboorteverlof' ziet het NJCM echter een lacune: het huidige voorstel in de WIEG voorziet met artikel 4:2b in een aanvulling, uitgekeerd door het UWV, van maximaal 70% van het dagloon (met een maximum). Gezinnen die zodoende onder het sociaal minimum komen worden niet gecompenseerd. Het NJCM voorziet dat deze gezinnen geen gebruik zullen maken van het aanvullende geboorteverlof. Dit gaat ten koste (van de rechten) van het kind.

Het kind centraal

De WIEG dreigt om de hierboven genoemde reden kinderen uit economisch zwakkere gezinnen ten onrechte minder kansen te bieden om in gelijke mate als andere kinderen te profiteren van deze regeling. Dit terwijl de hechting in de eerste weken van wezenlijk belang is voor *alle* kinderen. Uit diverse onderzoeken blijkt dat kinderen met een goede hechting later beter kunnen omgaan met tegenslagen, een beter gevoel van eigenwaarde hebben, sociaal vaardiger zijn, weerbaarder, leergierig en minder angstig.¹

Volgens het kabinet zou het hierbij maar om een kleine groep gezinnen gaan, die bovendien het verlof ook gespreid kan opnemen. Dit argument overtuigt ons niet. Ook in dat geval komen veel van deze gezinnen onder de bijstandsnorm uit, maar dan voor langere tijd. En hoewel de werkenden met een laag inkomen een kleine groep van alle werkenden uitmaken, vertellen de cijfers over armoede een ander verhaal: daaruit blijkt dat 25% van alle armen werkt.² Het kabinet lijkt te zeggen, het gaat slechts om een kleine groep die mogelijk buiten de boot valt, en ziet daarin geen aanleiding om compensatie te bieden. Dat argument loopt mank: een regeling is niet pas discriminatoir als heel veel mensen worden uitgesloten. Het NJCM waarschuwt de regering dan ook voor de discriminatoire effecten van het wetsvoorstel. Wij zien hiervoor

¹ Opvoedadvies.nl (bezoekt op 18 maart 2018).

² CBS-rapport 'Armoede en sociale uitsluiting 2018', 17 januari 2018, https://www.cbs.nl/-/media/_pdf/2018/03/armoede-en-sociale-uitsluiting-web.pdf.

niet alleen argumenten in het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK), maar ook in het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

Het Kinderrechtenverdrag (IVRK)

Het IVRK kent een aantal rechten dat van belang is in de context van dit wetsvoorstel, zoals artikel 3 (belang van het kind) en artikel 6 (ruime waarborg ontwikkeling kind), als ook artikel 18 dat de steun van de staat aan (werkende) ouders vastlegt.³ Dit gebeurt in Nederland bijvoorbeeld door toegang te bieden tot consultatiebureaus, maar vooral door inkomensafhankelijke regelingen zoals de kinderopvangtoeslag en een tegemoetkoming in de schoolkosten. Daarmee geeft de overheid blijk dat zij oog heeft voor verschillen in inkomen, verschillen die niet ten koste mogen gaan van de ontwikkeling van het kind. Dat de WIEG dit uitgangspunt verlaat levert dan ook strijd op met het discriminatieverbod van het IVRK, dat kinderen nadrukkelijk beschermt tegen een ongerechtvaardigde andere behandeling op grond van 'omstandigheden of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.'⁴ De voorgenomen regeling is dan ook (indirect) discriminatoir ten opzichte van kinderen, met name degenen met ouders die niet veel geld verdienen.

Het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens

Volgens het Europees Hof voor de Rechten van het Kind (EHRM) verplicht artikel 8 EVRM, waaronder uitkeringen en gezinsleven vallen, niet tot een stelsel van sociale voorzieningen. Maar als de staat een dergelijke voorziening in het leven roept, moet de toegang tot een regeling non-discriminatoir zijn. Nu de WIEG onder de werkingssfeer van artikel 8 EVRM valt, mag de beoogde invoering van artikel 4:2, 4:2a en 4:2b niet in strijd komen met het discriminatieverbod van artikel 14 EVRM.⁵ En ook al is de regeling bedoeld voor de partner van de moeder zijn kinderen volgens het EHRM ook belanghebbenden die slachtoffer van discriminatie kunnen worden. Zoveel volgt uit het arrest *Weller tegen Hongarije*, waarin het eveneens om een geboorteverlofregeling ging.⁶ Zo de kinderen niet direct slachtoffers van discriminatie zijn, dan nog moeten hun belangen meegewogen worden als deze geraakt worden aldus de Grote Kamer van het EHRM in een zaak die Nederland betreft: *Jeunesse* (2014).⁷

Concluderend

Het NJCM adviseert daarom om, conform artikel 3 IVRK, het belang van alle kinderen in Nederland centraal te stellen om discriminatie te voorkomen. Dit geldt ook voor de groep kinderen die in het geheel niet kunnen profiteren van de regeling: de kinderen met een ouder die zzp-er is. Velen van hen zijn werkende armen.

Tot slot geeft het NJCM in overweging om naast een grondige monitoring van de effecten van de WIEG de termijn waarop de evaluatie plaats vindt (Artikel VII) te verkorten tot twee jaar. Ook na zo een relatief korte periode zullen eventuele verschillen in het gebruik van de regeling door verschillende inkomensgroepen duidelijk moeten zijn. Zo nodig kunnen misstanden sneller worden gecorrigeerd.

Hoogachtend,

i/o

Ton van den Brandt
Voorzitter NJCM

³ Handboek 'Internationaal jeugdrecht', Leiden, tweede druk 2012, pag. 299.

⁴ Artikel 2, tweede lid, IVRK.

⁵ Wet en Uitleg, Kids-Codex, deel V, hoofddred. H. van Bossuyt, Larcier 2014, pag. 210 e.v..

⁶ EHRM 31 maart 2009, zaaknr. 44399/05.

⁷ EHRM 3 oktober 2014, zaaknr.12738/10, § 109.